

VII. UNIVERSITETETS VIDENSKABELIGE SAMLINGER OG ANSTALTER

a. Rådighedssum til afholdelse af særlige udgifter for universitetets instituter.

På kontoen for finansåret 1945-46 var ordinært bevilget 8000 kr.; heraf anvendtes størstedelen til anskaffelse af undervisningsmidler, særlig lysbilleder og grammofonplader samt afholdtes udgifter til duplikering af tekster til forelæsninger og øvelser og lign.

Under 20. oktober 1945 tilskrev universitetets kurator undervisningsministeriet således:

»På tillægsbevillingsloven for 1941/42 blev der under § 21. IV. A. 14., Driftsudgifter ved samlinger og laboratorier, stillet et beløb af ialt kr. 1.396.000 til rådighed til ekstraordinære indkøb fra Tyskland af apparater og instrumenter m. v. til Københavns universitet.¹⁾

Ved skrivelse af 20. januar 1942 bifaldt ministeriet derhos, at der inden for det beløb, som ved udgangen af finansåret 1941/42 var til rådighed af bevillingen, anvendtes 100.000 kr. til indkøb over clearingkontoen med Tyskland, væsentlig af bøger til laboratorier og instituter under universitetet.

Ved udgangen af finansåret 1944/45 var af bevillingen anvendt kr. 1.263.460 til køb af instrumenter og kr. 89.074 til køb af bøger, således at der ved finansårets udgang ialt var tilbage af den oprindelige bevilling kr. 43.466, af hvilket beløb der dog senere er anvendt kr. 2.190 til køb af nogle mikroskoper. Der er således tilbage af bevillingen kr. 41.276.

Da der formentlig næppe foreløbig kan forventes hverken instrumenter eller bøger fra Tyskland, og da mange af universitetets instituter og laboratorier nu efter afslutningen af krigen, under hvilken det ikke har været muligt at få videnskabelig litteratur fra bl. a. England, Amerika og Frankrig, har anholdt om en bevilling til køb af bøger fra disse lande, skal man fra universitetets side foreslå, at der gives tilladelse til, at den resterende del af ovennævnte bevilling - 41.276 kr. - anvendes til køb af bøger fra de allierede lande.

Til støtte for andragendet skal man henvise til den vedlagte, fra

¹⁾ se herom universitetets årbog for 1940-41, side 227 ff. og for 1941-42, side 179 ff.

rigsbibliotekaren indhentede erklæring af 15. d. m., hvoraf fremgår, at denne anser det for i høj grad ønskeligt, at institutterne og laboratorierne nu får lejlighed til at komplettere deres biblioteker med moderne håndbøger fra de franske og angelsaksiske bogmarkeder.

Det tilføjes, at man er enig i, at det eventuelle indkøb sker som af rigsbibliotekaren foreslået.«

Herefter blev der på tillægsbevillingsloven for 1945–46, jfr. rigsdagstidende for 1945–46, tillæg A., sp. 6095–96 tilvejebragt hjemmel for afholdelsen af et beløb af 40.000 kr. til indkøb af videnskabelig litteratur fra de allierede lande. I et senere hefte af årbogen vil blive givet meddelelse om beløbets fordeling på de enkelte instituter (j. nr. 330/40).

b. *Det medicinsk-anatomiske institut.*

Den 12. august 1943 henvendte det medicinske studenterråd sig til universitetets rektor med tilbud om at lade opsætte et mindesmærke på institutet for afdøde professor i anatomi, dr. med. H. Hou-Jensen; midlerne til bekostning af et sådant mindesmærke havde rådet tilvejebragt gennem en indsamling blandt lægevidenskabelige studerende. Efter forhandling med rådet blev det overdraget billedhuggeren J. Gudmundsen-Holmgreen at udføre et reliefportræt i bronze; det blev afsløret ved en højtidelighed på institutet den 16. oktober 1945, 5-årsdagen for professor Hou-Jensens død (j. nr. 303/43).

På finansloven for 1945–46, jfr. Udkast til forslag til finanslov for finansåret fra 1ste april 1945 til 31te marts 1946, sp. 1829–30 blev der tilvejebragt hjemmel for aflønning af universitetets konto 5. Medhjælp af en ikke-videnskabelig assistent ved institutet i henhold til finansministeriets regulativ af 9. oktober 1943. Samtidig blev institutets ordinære medhjælpssum på 1200 kr. under samme konto til lønning af kontorpersonale inddraget.

c. *Det patologisk-anatomiske institut.*

På finansloven for 1946–47, jfr. rigsdagstidende for 1945–46, tillæg A., sp. 1861–62 optoges under universitetets konto 5. Medhjælp en bevilling på 1800 kr. årlig til dækning af udgiften ved fremstilling af de for undervisningen nødvendige histologiske præparater.

d. *Institutet for almindelig patologi.*

På finansloven for 1946–47, jfr. rigsdagstidende for 1945–46, tillæg A., sp. 1877–78 optoges under universitetets konto 24. Overordentlige udgifter en bevilling på 3900 kr. til anskaffelse af forskelligt laboratorieinventar til institutet.

På tillægsbevillingsloven for 1945-46, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg A., sp. 6097-98 optoges under universitetets konto 24. Overordentlige udgifter en bevilling på 5400 kr. til dækning af udgiften ved installation af en dampledning fra rigshospitalet til opvarmning af institutets autoklaver og termostater (j. nr. 191 a/45).

På tjenestemandsløven af 6. juni 1946, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg B., sp. 1141-42 og 1179-80 omdannedes en stilling som laboratorietjent til en stilling som laboratoriemester ved institutet. Under 12. juli 1946 meddelte ministeriet laboratorietjent Vilhelm Carlsen ansættelse i den nye stilling fra den 1. april 1946 at regne (j. nr. 141 e/43).

e. *Det farmakologiske institut.*

På finansloven for 1946-47, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg A., sp. 1861-62 forhøjedes den under universitetets konto 5. Medhjælp givne bevilling på 3000 kr. årlig som vederlag til en laboratorietjent ved de retskemiske undersøgelser med 1920 kr. årlig, således at den pågældende fremtidig blev lønnet med begyndelseslønnen for en fast laboratorietjent. Forhøjelsen blev tillige gennemført for finansåret 1945-46 med et beløb af 1452 kr., som blev bevilget på tillægsbevillingsloven for 1945-46, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg A., sp. 6091-92.

f. *Det retsmedicinske institut.*

På tillægsbevillingsloven for 1945-46, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg A., sp. 6091-92 optoges under universitetets konto 5. Medhjælp et beløb af 4000 kr. til ekstraassistance ved institutets obduktioner.

På tillægsbevillingsloven for 1945-46, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg A., sp. 6091-92 optoges under universitetets konto 5. Medhjælp et beløb af 4126 kr., således at den ved institutet ansatte honorarlønnede laboratorietjent fra 1. juli 1945 kunne blive lønnet med begyndelseslønnen for en fast laboratorietjent; samtidig blev det for den pågældende hidtil under universitetets konto 4. B. Andre honorarer bevilgede honorar af 3000 kr. årlig + midlertidigt tillæg inddraget.

Under 24. november 1945 ansatte universitetets kurator hidtilværende regulativlønnen medhjælper ved institutet, translatør J. Bjerregaard som regulativlønnen kontorfuldmægtig ved institutet fra den 1. september 1945 at regne (j. nr. 11 d/45).

g. *Det hygiejniske institut.*

Under 21. november 1945 ansatte universitetets kurator fængselsbetjent H. Mønster Frederiksen som aspirant i en stilling som laboratorietbetjent ved institutet fra den 1. december 1945 at regne (j. nr. 135 c/45).

h. *Det biokemiske institut.*

På finansloven for 1946-47, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg A., sp. 1859-62 optoges under universitetets konto 5. Medhjælp en bevilling på 3200 kr. årlig til ansættelse af en ny ikke-videnskabelig assistent ved institutet.

På tjenestemandsløven af 6. juni 1946, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg A., sp. 4505-06 omdannedes en stilling som laboratorietbetjent til en stilling som laboratoriemester ved institutet. Under 18. juli 1946 meddelte ministeriet laboratorietbetjent August Bilberg Jensen ansættelse i den nye stilling fra den 1. april 1946 at regne.

Under 5. december 1945 blev der meddelt laboratorietbetjent på prøve ved institutet Carl Løvgreen fast ansættelse i stillingen fra den 1. december 1945 at regne (j. nr. 157 a/44).

i. *Det medicinsk-historiske museum.*

På tjenestemandsløven af 6. juni 1946, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg A., sp. 4507-08, blev stillingen som Pedel ved kirurgisk Akademi oprykket fra universitetets 13. lønningsklasse til universitetets 12. lønningsklasse, da pedellens arbejde, som for en stor del bestod af konserverings- og håndværkerarbejde for museet, måtte sidestilles med en faguddannet betjents arbejde (j. nr. 367/38).

j. *Instituttet for human arvebiologi og eugenik.*

På finansloven for 1946-47, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg A., sp. 1857-58 blev der efter indstilling af instituttets bestyrer, direktør dr. med. Tage Kemp under universitetets konto 4 B. Andre honorarer optaget en bevilling på 900 kr. årlig + midlertidigt tillæg som vederlag til en assistent ved instituttet for udvidet deltagelse i undervisningen. Bevillingen var motiveret med instituttets voksende undervisning, derunder særlig kursus i arvehygiejne (j. nr. 235 a/44).

På finansloven for 1945-46, jfr. Udkast til forslag til finanslov for finansåret fra 1ste april 1945 til 31te marts 1946, sp. 1829-30 blev der tilvejebragt hjemmel for aflønning af universitetets konto 5. Medhjælp af 3 ikke-videnskabelige assistenter ved instituttet i henhold til finansministeriets regulativ af 9. oktober 1943. Samtidig blev insti-

tutets ordinære medhjælpssum på 3000 kr. årlig og den fra 1. april 1942 bevilgede særlige medhjælpssum på 3600 kr. årlig (jfr. universitetets årbog for 1941-42, side 195) inddraget.

k. *Oprettelse af et neurofysiologisk institut.*

Under 26. juni 1945 afgav det lægevidenskabelige fakultet følgende indstilling:

»Det lægevidenskabelige fakultet ved Københavns universitet skal herved tillade sig at fremkomme med forslag om, at der oprettes et »Neurofysiologisk Institut«. Til nærmere belysning af nødvendigheden herfor skal man oplyse følgende:

Neuromedicin (= neurologi = den medicinske behandling af nervesygdomme) og neurokirurgi (den kirurgiske behandling af nervesygdomme, herunder bl. a. hjernesvulster) er specialområder, som i årenes løb har udviklet sig indenfor den interne medicin, resp. kirurgien, hvilket har nødvendiggjort oprettelsen af særlige neurologiske og neurokirurgiske afdelinger. Resultaterne heraf har været meget store, idet man på sådanne afdelinger nu er i stand til at helbrede og bedre mange alvorlige sygdomme, som man tidligere stod ganske hjælpeløs overfor.

På samme måde har neurofysiologien udviklet sig til et specialområde indenfor fysiologien. Dette hænger sammen med, at en stor del af de i neurofysiologien bearbejdede problemer kræver en meget udviklet elektrisk måle- og registreringsteknik og et dertil specielt uddannet personale, som almindeligvis ikke findes på fysiologiske eller farmakologiske instituter.

I Amerika og England har man oprettet adskillige neurofysiologiske instituter, og for nogle år siden er der også i Sverige blevet oprettet et neurofysiologisk institut. Til oprettelsen af dette har »Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse« i 10-året 1935-44 skænket et beløb på 250.000 kr. af en samlet uddeling af 324.600 kr.; endvidere har »Rockefeller Fondet« skænket store beløb til institutets oprettelse og drift, idet sidstnævnte fond har en særlig interesse i udviklingen af den neurofysiologiske forskning.

Foruden at neurofysiologien er en selvstændig, teoretisk-videnskabelig forskningsdisciplin, som nødvendigvis må dyrkes her i landet, om vi skal kunne følge med i udviklingen af den lægevidenskabelige forskning, har erfaringen med stor tydelighed vist, at neurofysiologien er en yderst vigtig hjælpevidenskab for adskillige andre områder indenfor lægevidenskaben, specielt for neuromedicinen og neurokirurgien. I det følgende skal dette belyses ved nogle eksempler:

Ved elektroencephalografi (dvs. afledning og registrering af de elektriske spændinger, der skyldes hjernebarkens livsprocesser) har

man fået et værdifuldt middel til diagnosticering af en række forskellige hjernesygdomme, f. eks. til lokalisering af hjernesvulster, og til afgørelse af arten af forskellige epilepsilignende lidelser.

Den stigende industrialisering og motorisering af samfundet har medført en stærk stigning af antallet af ulykkestilfælde med ydre vold af hovedet med hjernebeskadigelser og langvarig invaliditet til følge. I talrige tilfælde er det ikke muligt ved de sædvanlige metoder at afgøre, om der foreligger en virkelig hjernebeskadigelse eller kun en såkaldt »traumatisk neurose« uden hjernebeskadigelse. Til afgørelse af diagnosen: Hjernebeskadigelse eller ej har elektroencephalografien vist sig som et meget vigtigt hjælpemiddel; da den rette diagnose er aldeles afgørende for behandlingen, fremgår neurofysiologiens betydning ved disse lidelser klart.

Ved en række forskellige lidelser i nerve-muskelapparatet har elektromyografien (dvs. registreringen af de elektriske spændinger, der ledsager en muskels funktion) stor betydning. I tilfælde af læsioner af nerverne er det for behandlingen af afgørende betydning så tidligt som muligt at fastslå, om ledningen i nerven er fuldstændigt eller kun delvist afbrudt; i det første tilfælde er kirurgisk indgriben nødvendig, i det andet tilfælde er udsigterne til helbredelse uden kirurgisk indgriben ofte gode. En tidlig og sikker afgørelse heraf er faktisk kun mulig ved elektromyografi.

Ved børnelammelse har det vist sig, at elektromyografi allerede i det akutte stadium kan give holdepunkter for, i hvilken udstrækning en angrebet muskel har udsigt til at blive funktionsdygtig igen. For studiet og behandlingen af den så alvorlige sygdom, børnelammelse, må neurofysiologiens metoder i det hele taget tillægges stor betydning.

Fra dansk side (neurofysiologen dr. Buchthal og fysiurgen dr. Clemmesen) er der ved hjælp af elektromyografi leveret nogle af de første bidrag til opklaringen af årsagerne til de såkaldte myoser (lumbago, ischias o. l.), og der er ingen tvivl om, at fortsatte forskninger på dette område med neurofysiologiske metoder kan bidrage yderligere til, at vi får et bedre kendskab til årsagerne til og behandlingen af disse så hyppige sygdomme.

For en række andre nerve-muskelsygdomme har neurofysiologiske metoder også betydning.

Af det foran fremsatte fremgår det således, at neurofysiologien har en overordentlig stor betydning såvel for neuromedicinen, den interne medicin i almindelighed som for neurokirurgien, og en videre frugtbringende udvikling af disse kliniske discipliner kan vanskeligt tænkes uden et samarbejde med et neurofysiologisk institut.

Også på andre områder af lægevidenskaben har neurofysiologien betydning: Adskillige problemer indenfor fysiologien (læren om de normale organfunktioner) og farmakologien (læren om lægemidlernes

virkemåde) kan kun bearbejdes med neurofysiologiske metoder. Da, som foran omtalt, disse metoder er meget specielle, vil det for fysiologen og farmakologen i praksis være udelukket at tage sådanne metoder i brug, uden at man kan få den fornødne hjælp og vejledning fra en neurofysiolog.

Som endnu et eksempel kan nævnes, at der ved et samarbejde mellem elektrofysiologen dr. Buchthal og intern medicineren professor Warburg herhjemme er blevet skabt en til klinisk-videnskabelige undersøgelser særlig værdifuld metode til blodtryksmåling, hvilende på de i neurofysiologien benyttede elektriske arbejdsmetoder.

En af opgaverne for et kommende neurofysiologisk institut skulle være at uddanne de læger, som for fremtiden på neuromedicinske, neurokirurgiske, psykiatriske, intern-medicinske, fysiologiske og farmakologiske afdelinger og laboratorier skal beskæftige sig med de nævnte undersøgelsesmetoder, samt fortsat vejlede disse læger, når de under arbejdet støder på vanskeligheder, som de ikke selv kan løse.

I det foranstående mener fakultetet at have dokumenteret nødvendigheden af, at der oprettes et neurofysiologisk institut. Når fakultetet desuden mener, at nævnte institut bør oprettes snarest muligt, er grunden herfor følgende:

Som allerede flere gange fremhævet er de elektrofysiologiske undersøgelsesmetoder meget specielle og krævende. Dette er grunden til, at der kun findes ret få virkelig kompetente neurofysiologer i hele verden. I Danmark findes kun en eneste kompetent neurofysiolog, dr. med. Fritz Buchthal, der kom her til landet i 1933 og siden har arbejdet på universitetets gymnastikteoretiske laboratorium, frasat det sidste ca. 1½ år, hvor dr. Buchthal måtte flygte til Sverige, men hvor han fortsatte sit arbejde. Dr. Buchthal er nu vendt tilbage til Danmark.

Gennem sine videnskabelige arbejder (en liste over disse er vedlagt som bilag) har dr. Buchthal skabt sig et meget stort internationalt ry, og han kan uden overdrivelse betegnes som en af de fineste neurofysiologer i hele verden. Hidtil har dr. Buchthal herhjemme udelukkende levet på understøttelse fra Michaelsens fond, men hvor længe dette kan fortsætte, ved man ikke. Det nævnte fond har ydet dr. Buchthal 12.000 kr. om året til hans underhold samt 12.000 kr. om året til dækning af udgifterne ved hans videnskabelige undersøgelser. Det er fakultetet bekendt, at dr. Buchthal fra udlandet har modtaget et meget fristende tilbud om en ledende stilling ved et neurofysiologisk institut. Med det internationale ry, som dr. Buchthal har, kan man ikke forvente, at han fortsat vil blive her i landet, medmindre der sikres ham en fast stilling som leder af et neurofysiologisk institut. Der kan således næppe være tvivl om, at forpasser man lejligheden til nu at skabe et neurofysiologisk institut med dr. Buchthal som leder,

vil oprettelsen af et neurofysiologisk institut blive skudt langt ud i fremtiden.

Fakultetet har bragt i erfaring, at dr. Buchthal fortsat vil kunne benytte de to rum, som han hidtil har benyttet på det gymnastikteoretiske laboratorium, samt at dr. Buchthal yderligere vil kunne få overladt to til tre rum i samme bygning (universitetets fysiologiske institut på Juliane Mariesvej).

Under henvisning til foranstående skal fakultetet herved tillade sig at foreslå,

1) at der oprettes et »Neurofysiologisk Institut«, foreløbig med arbejdsrum i de ovenfor nævnte lokaler;

2) at dr. Buchthal ansættes fast som leder af dette institut og herfor får løn som f. eks. direktøren for universitetets institut for human arvebiologi og eugenik (8100 kr. årlig, stigende hvert 3. år med 600 kr. til 9900 kr.). For sit arbejde som rådgiver for de kliniske universitetsafdelinger bør der formentlig tillægges dr. Buchthal et passende honorar fra rigshospitalet.

3) at der på finansloven optages en bevilling på 6000 kr. årlig som annuum til institutet samt en bevilling til aflønning af en honorarlønnet videnskabelig assistent (ca. 5400 kr. årlig), af en honorarlønnet mekaniker (ca. 4000 kr. årlig) og af en honorarlønnet ikke-videnskabelig assistent (ca. 2700 kr. årlig).

De ovenfor nævnte lokaler er brugelige, men må dog betegnes som for få og liggende for spredt, hvorfor fakultetet mener, at der snarest bør optages forhandlinger om opførelsen af en særlig bygning til at rumme det neurofysiologiske institut.

Fakultetet skal i denne forbindelse oplyse, at Rockefeller fondet lige før krigen, repræsenteret ved dr. D. P. O'Brien, var meget interesseret i oprettelsen af et neurofysiologisk institut her i København, og at fondet var interesseret i at understøtte dr. Buchthals arbejde. Under sit ophold i Sverige har dr. Buchthal modtaget understøttelse af Rockefeller fondet. Fakultetet mener også at vide, at Rockefeller fondet fortsat er interesseret i oprettelsen af et neurofysiologisk institut i København og i at understøtte dr. Buchthals arbejde. Ved som ovenfor foreslået at oprette et neurofysiologisk institut i de foreløbige lokaler skulle chancen for, at Rockefeller fondet senere vil yde et betydeligt bidrag til oprettelsen og driften af et nyt neurofysiologisk institut være betydeligt forøget, sådan som tilfældet har været det i Sverige.«

Herefter indstillede universitetets kurator under 3. januar 1946 til ministeriet, at der på normeringsloven for 1946-47 blev oprettet en stilling som direktør for universitetets neurofysiologiske institut med lønning som foreslået af fakultetet. Den pågældende stilling blev herefter oprettet på tjenestemandsløven af 6. juni 1946, jfr. rigsdags-

tidende for 1945-46, tillæg B., sp. 1141-42 og 1175-76. De af fakultetet ansøgte bevillinger til institutets drift blev først stillet til rådighed på forventet efterbevilling på tillægsbevillingsloven for 1946-47, således at bevillingerne begyndte at løbe fra den 1. juni 1946. Herom vil blive givet nærmere meddelelse i universitetets årbog for 1946-47.

Om dr. Buchthals ansættelse i den nyoprettede stilling, se foran side 25.

l. *Det historiske laboratorium.*

På finansloven for 1946-47, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg A., sp. 1827-28 forhøjedes laboratoriets annuum (universitetets konto 14, underkonto 17) med 525 kr. fra 675 kr. til 1200 kr. for at muliggøre forøgede boganskaffelser (j. nr. 198 b/45).

På finansloven for 1946-47, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg A., sp. 1875-76 optoges under universitetets konto 24. Overordentlige udgifter en bevilling på 3200 kr. til ekstraordinært indkøb af bøger og til indbinding (j. nr. 198 c/45).

På finansloven for 1946-47, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg A., sp. 1861-62 optoges under universitetets konto 5. Medhjælp en årlig bevilling på 600 kr. som vederlag for tilsyn med laboratoriet. Denne bevilling havde vist sig nødvendig efter laboratoriets udskillelse fra det filologiske laboratorium (j. nr. 198 a/45).

m. *Det fonetiske laboratorium.*

På finansloven for 1946-47, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg A., sp. 1861-62 optoges under universitetets konto 5. Medhjælp en årlig bevilling på 600 kr. som vederlag for tilsyn med laboratoriet (j. nr. 145 b/45).

Efter andragende fra laboratoriets bestyrer, professor, dr. phil. Louis Hjelmlev blev der af universitetets konto 14, underkonto 44. Rådighedssum til afholdelse af særlige udgifter for universitetets instituter for finansåret 1945-46 stillet et beløb af 600 kr. til rådighed for laboratoriet til dækning af udgifter ved optagelse på grammofonplader af baltiske sprog, hvortil der var særlig gunstig lejlighed på grund af ophold af mange baltre i landet på det daværende tidspunkt (j. nr. 176/46).

n. *Det ægyptologiske laboratorium.*

På finansloven for 1946-47, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg A., sp. 1867-68 forhøjedes laboratoriets annuum med 200 kr. fra 625 kr. til 825 kr. af hensyn til forøgede udgifter bl. a. ved indlemmelsen i laboratoriet af Carlsbergfondets papyrussamling (j. nr. 113 b/45).

o. *Den botaniske have.*

Udover de beløb, som i de nærmest forudgående år var blevet bevilget til en hoveddistandsættelse af havens væksthuse, hvorom henvises til universitetets årbog for 1942-43 side 316, 1943-44, side 242 og 1944-45 side 211, blev der på tillægsbevillingsloven for 1945-46, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg A., sp. 6097-98 og tillæg B., sp. 1825-26 under universitetets konto 24. Overordentlige udgifter bevilget et yderligere beløb på ialt 14.403 kr. til formålet, deraf 4403 kr. som genbevilling.

På finansloven for 1946-47, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg A., sp. 1861-62 forhøjedes de under universitetets konto 5. Medhjælp givne bevillinger på 1220 kr. som medhjælpssum til botanisk museum og 729 kr. til ekstraordinære plantebestemmelser til henholdsvis 1500 kr. og 1000 kr.

Under 21. december 1945 meddelte universitetets kurator kontorbetjent ved haven Jens Christensen afsked efter ansøgning på grund af alder med pension fra den 28. februar 1946 at regne. I den derved ledigblevne stilling ansatte universitetets kurator under 22. maj 1946 opsynsbetjent Carlo Rasmussen fra den 1. april 1946 at regne (j. nr. 15 f/45 og 15 c/46).

Under 6. marts 1946 ansatte universitetets kurator gartnermedhjælper Axel Mortensen som gartnermedhjælper på prøve ved haven fra den 1. april 1946 at regne (j. nr. 15 a/46).

Under 19. juni 1946 ansatte universitetets kurator varmemester R. Jørgensen som opsynsbetjent på prøve ved haven fra den 1. juli 1946 at regne (j. nr. 15 c/46).

Under 9. juli 1946 ansatte universitetets kurator Anders Hultquist Jensen som fyrbøder ved haven fra den 1. juli 1946 at regne (j. nr. 15 g/46).

På tjenestemandsløven af 6. juni 1946 skete der følgende forandringer forsåvidt angår de til haven knyttede ikke-videnskabelige stillinger, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg A., sp. 4505-08: 1. afdelingsgartner blev oprykket fra universitetets 6. lønningsklasse til 4. lønningsklasse (5040 kr. årlig stigende hvert 3. år med 360 kr. indtil 5760 kr.), assistenten blev oprykket fra universitetets 11. lønningsklasse til 7. lønningsklasse b (3420 kr. årlig stigende hvert 3. år med 420 kr. indtil 4680 kr.), varmemesteren og gartnerformændene blev oprykket fra universitetets 10. lønningsklasse til 9. lønningsklasse (3060 kr. årlig stigende hvert 3. år med 360 kr. indtil 3780 kr.); endvidere blev en stilling som laboratoriebetjent ved botanisk laboratorium omdannet til en stilling som laborant; endelig blev der oprettet 2 nye stillinger som gartnermedhjælpere. I disse sidste nyoprettede stillinger ansatte

universitetets kurator under 23. juli 1946 gartnermedhjælperne Knud R. Barfoed og Niels H. G. J. Nielsen fra den 1. april 1946 at regne.

p. *Det zoologiske museum.*

På finansloven for 1946-47, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg A., sp. 1877-78 optoges under universitetets konto 26. Lejeudgifter en bevilling på 2400 kr. årlig til leje af Trinitatis kirkes loft som magasin for samlinger fra museet. I samme øjemed optoges på tillægsbevillingsloven for 1945-46, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg A., sp. 6099-6100 et beløb af 1600 kr. (j. nr. 12 f/45).

På tjenestemandsløven af 6. juni 1946, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg B., sp. 1113 oprettedes en ny stilling som konservator ved museet mod bortfald af et hidtidigt honorar på 3000 kr. årlig + midlertidigt tillæg til en honorarlønnet konservator. I denne stilling ansatte ministeriet under 24. august 1946 den tidligere honorarlønnede konservator Ulrik Møhl-Hansen fra den 1. april 1946 at regne (j. nr. 12 d/44 og 12 f/46).

På finansloven for 1946-47, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg A., sp. 1859-60 blev der under universitetets konto 5. Medhjælp optaget bevilling til ansættelse af en ny honorarlønnet videnskabelig assistent ved museet. Om ansættelse i stillingen se foran side 39 (j. nr. 12 c/45).

Under 4. december 1946 ansatte ministeriet konservatorerne Alfred R. Vindeballe og fru Ella Marie Emilie Zimsen i to af de ved tjenestemandsløven af 6. juni 1946 nyoprettede stillinger som konservatorer af 1. grad ved museet (jfr. foran side 11 ff.).

q. *Zoologisk studiesamling og laboratorium.*

På tjenestemandsløven af 6. juni 1946 jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg A., sp. 4507-08 blev stillingen som laboratoriebetjent omdannet til en stilling som laborant.

r. *Det mineralogiske og geologiske museum.*

På tillægsbevillingsloven for 1945-46, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg A., sp. 6097-98 blev der under universitetets konto 24. Overordentlige udgifter optaget en bevilling på 36.600 kr. til indretning af arbejdslokaler i museets tagetage.

s. *Det kemiske laboratorium.*

På tillægsbevillingsloven for 1945-46, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg A., sp. 6097-98 optoges under universitetets konto 24. Over-

ordentlige udgifter en bevilling på 13.800 kr. til installation af en ny centralvarmekeddel i laboratoriet (j. nr. 14 a/44).

Fra begyndelsen af efterårssemestret 1945 fik laboratoriet rådighed over de lokaler, som hidtil havde været benyttet til undervisningen i organisk kemi for studerende ved den polytekniske læreanstalt. I den anledning blev der på finansloven for 1946-47, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg B., sp. 747-50 under universitetets konto 24. Overordentlige udgifter optaget en bevilling på 18.800 kr. til en istandsættelse af de pågældende lokaler (j. nr. 14 c/44).

t. *Det fysiske laboratorium.*

Under 4. december 1946 ansatte ministeriet konservator H. J. Nielsen i en af de ved tjenestemandsløven af 6. juni 1946 nyoprettede stillinger som konservatorer af 1. grad fra den 1. april 1946 at regne (jfr. foran side 11 ff.).

u. *Det astronomiske observatorium.*

På finansloven for 1946-47, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg A., sp. 6097-98 blev der under universitetets konto 19. Ordinære bygningsudgifter bevilget et beløb på 5000 kr. som overskridelse af kontoen til istandsættelsesarbejder i observatoriet.

På finansloven for 1945-46, jfr. Udkast til forslag til finanslov for finansåret fra 1ste april 1945 til 31te marts 1946, sp. 1829-30 blev der tilvejebragt hjemmel for aflønning af universitetets konto 5. Medhjælp af en ikke-videnskabelig assistent ved observatoriet i henhold til finansministeriets regulativ af 9. oktober 1943. Samtidig blev det under universitetets konto 4. B. Andre honorarer opførte honorar på 2700 kr. + midlertidigt tillæg til en medhjælper ved observatoriet inddraget.

v. *Det geografiske laboratorium.*

Efter andragende fra professorerne, dr. phil. Kaj Berg, dr. phil. Niels Nielsen og dr. phil. Arne Noe-Nygaard blev der fra 1. april 1945 bevilget et beløb af 3600 kr. som vederlag til dr. phil. Kaj Hansen for videnskabeligt arbejde ved universitetets geografiske laboratorium og universitetets ferskvandsbiologiske laboratorium. Beløbet blev bevilget under de to nævnte laboratoriers annua (universitetets konto 19 og konto 38) med halvdelen på hvert. Hjemmel for bevilling af beløbet blev tilvejebragt på tillægsbevillingsloven for 1945-46, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg A., sp. 6095-96 og på finansloven for 1946-47, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg B., sp. 281-83 (j. nr. 241/45).

x. *Det histologisk-embryologiske institut og institutet for sammenlignende anatomi og zoologisk teknik.*

På finansloven for 1945-46, jfr. Udkast til forslag til finanslov for finansåret fra 1ste april 1945 til 31te marts 1946, sp. 1829-30 blev der tilvejebragt hjemmel for aflønning af universitetets konto 5. Medhjælp af en kontormedhjælper ved de to instituter i henhold til finansministeriets regulativ af 9. oktober 1943. Samtidig blev institutets bevilling under samme konto på 2400 kr. årlig til kontormedhjælp inddraget.

På finansloven for 1946-47, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg A., sp. 1859-60 blev der under universitetets konto 5. Medhjælp optaget bevilling til ansættelse af en ny honorarlønnet videnskabelig assistent ved det histologisk-embryologiske institut. Samtidig blev et under samme konto senest på finansloven for 1945-46 bevilget ekstraordinært beløb på 3600 kr. til rekonstruktionsarbejder m. m. inddraget. Om ansættelse i den nyoprettede stilling, se ovenfor side 39 (j. nr. 115 b/44).

På finansloven for 1945-46, jfr. Udkast til forslag til finanslov for finansåret fra 1ste april 1945 til 31te marts 1946, sp. 1829-30 blev der tilvejebragt hjemmel for aflønning af universitetets konto 5. Medhjælp af en ikke-videnskabelig assistent, særlig til tegnearbejde, ved institutet for sammenlignende anatomi og zoologisk teknik i henhold til finansministeriets regulativ af 9. oktober 1943. Samtidig blev et under samme konto hidtil bevilget beløb af 1200 kr. årlig til tegnearbejde inddraget.

y. *Det zoofysiologiske laboratorium.*

På tillægsbevillingsloven for 1945-46, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg A., sp. 6097-98 bevilgedes under universitetets konto 24. Overordentlige udgifter et beløb af 18.500 kr. til en hovedstandsættelse af laboratoriets bestyrerbolig og af boligen for den faste videnskabelige assistent i anledning af brugerskifte i de to boliger.

På finansloven for 1946-47 og på tillægsbevillingsloven for 1945-46, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg A., sp. 1859-60 og 6091-92 tilvejebragtes hjemmel for oprettelsen af den i universitetets årbog for 1944-45, side 217 nævnte nye stilling som ikke-videnskabelig assistent ved laboratoriet, således at indehaveren blev lønnet efter finansministeriets regulativ af 9. oktober 1943 som kontorassistent (j. nr. 320/44).

På tjenestemandsløven af 6. juni 1946, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg B., sp. 1141-42 og 1179-80 omdannedes laboratoriets stilling som laboratorietjent til en stilling som laboratoriemester (j. nr. 146/40).

*z. Institutet for teoretisk fysik.*1. UDVIDELSE AF INSTITUTET OG FORØGEDE BEVILLINGER
TIL DRIFTEN

Under 19. januar 1946 indgav instituttets bestyrer, professor, dr. phil. Niels Bohr følgende andragende:

»Den store udvikling, som forskningen inden for atomfysikken har undergået i de seneste år, og de vidtrækkende perspektiver for praktiske anvendelser, der derved har åbnet sig, har, som det vil være bekendt, i mange lande affødt store bestræbelser for at tage del i denne løfterige udvikling. For Danmarks vedkommende vil mange forhold, især mangel på de nødvendige mineraler, bevirke, at vi i øjeblikket må stille os afventende til spørgsmålet om deltagelse i den praktiske udnyttelse af atomenergien, men for ikke at blive afskåret fra muligheder, der på et senere tidspunkt vil blive også vort land til del, eventuelt i samarbejde med andre lande, er det yderst påkrævet, at vi uden opsættelse efter evne udnytter alle de betingelser, der er til stede for fortsat at tage virksom del i den atomfysiske forskning og uddanne et tilstrækkeligt antal fysikere og ingeniører for at være forberedt på løsningen af kommende, for samfundet vigtige opgaver.

Efter nøje overvejelse af den samtidig mest formålstjenlige og økonomiske måde, hvorpå disse umiddelbare krav kan imødekommes, tillader undertegnede, bestyrer for universitetets institut for teoretisk fysik, mig at påpege, at en efter omstændighederne særdeles gunstig ordning kan opnås med forholdsvis ringe udgifter ved en passende udvidelse af virksomheden på instituttet, hvor der allerede rådes over meget betydelige hjælpemidler til atomfysiske undersøgelser, samt forefindes en større kreds af medarbejdere, der gennem mangeårig deltagelse i sådanne undersøgelser har erhvervet særlig erfaring på dette område. Netop med henblik herpå er der, som der vil blive gjort nøjere rede for i det følgende, fra anden side givet tilsagn om større understøttelser til en udvidelse af laboratorierne og en videre udvikling af hjælpemidlerne til forskningsarbejdet, samt til forøget medhjælp til dette, men for at opnå tilfredsstillende og betryggende betingelser, såvel hvad undervisning som forskning angår, vil det være nødvendigt, at der også fra statsmyndighedernes side stilles midler til rådighed for ændringer af instituttets bygninger og en forøgelse af instituttets personale og annuum.

Instituttets bygninger omfatter en hovedbygning, opført af staten i 1920 på en grund, Blegdamsvej 15, som blev erhvervet ved bidrag fra en kreds af private, og på hvilken der i 1931 ved bevilling fra Carlsbergfondet tillige opførtes en bygning for universitetets matematiske institut. I hovedbygningen findes foruden nogle laboratorier, som især

er anbragt i kælderetagen, der strækker sig ind under det matematiske institut, og to kvistlejligheder for laboratoriemesteren og en assistent, tre auditorier fælles med det matematiske institut, samt bibliotek og studierum.

På den tilstødende grund, Blegdamsvej nr. 17, der i 1924 skænkedes af Københavns kommune for at muliggøre instituttets første større udvidelse, bekostet af Rockefellerfondet, opførtes dengang en lang, lav bygning ud til Fælledparken, hvori et antal laboratorier, instituttets værksteder og en bolig for vagtmesteren er anbragt, samt en bygning, beregnet til en bolig for institutbestyreren, men som for tiden benyttes til administrationslokaler og til bolig for en inspektionshavende assistent. På denne grund opførtes yderligere i årene 1935-38 ved bevillinger fra Carlsberg-, Rockefeller- og Thrigefondet på sammenlagt 550.000 kr. et højspændingslaboratorium og et cyklotronanlæg.

De planlagte udvidelser af bygningerne består dels af en mindre ændring af hovedbygningen, Blegdamsvej nr. 15, dels i en større udbygning af laboratorierne på Blegdamsvej nr. 17. Denne sidste omfatter såvel en erstatning af den midterste del af den lave længe med en højere og bredere bygning som en videre udførelse af de i forbindelse med højspændings- og cyklotronanlæggene indrettede underjordiske laboratorier ind under den størst mulige del af grunden og endda et stykke udenfor denne, idet Københavns kommune i betragtning af opgavernes påtrængende karakter beredvilligt har overladt instituttet brugen af et areal i Fælledparken for en længere årrække til indretning af midlertidige apparatopstillinger. Herved tilsigtes at tilvejebringe betingelser for de kostbare anlægs videre udvikling og for anbringelse af nye apparater, der er særlig egnede til de områder af forskningen, som i de senere år er kommet i forgrunden.

Til dette formål har Carlsbergfondet stillet 300.000 kr. til rådighed, medens Thrigefondet har bevilget 100.000 kr. til udførelse af apparater og andre tekniske hjælpemidler, der kan forfærdiges på Thrigefabrikkerne. Ved disse understøttelser vil det være muligt at udføre de underjordiske anlæg og indrette disse med hjælpemidler til undersøgelserne. Til opførelsen af den overjordiske del af nybygningerne, hvor det er hensigten at anbringe andre for virksomheden nødvendige laboratorielokaler, vil det imidlertid være nødvendigt, at der søges en bevilling fra statsmyndighederne. Efter samråd med kgl. bygningsinspektør, professor Gottlob vil disse byggearbejder kunne udføres på en efter omstændighederne tilfredsstillende måde ved et tilskud fra statens side på 175.000 kr.

Ved disse udvidelser vil der blive skabt en tilstrækkelig vid ramme for i de nærmest kommende år at deltage i den atomfysiske forskning i et omfang, der i rimelig grad svarer til udviklingens krav. For imidlertid at tilvejebringe de fornødne betingelser for en sådan forbedring

af forholdene for undervisningen og det teoretiske studium, som er nødvendiggjort af atomfysikkens store fremskridt og dens stedse voksende betydning for de mest forskellige områder af videnskaben og teknikken, vil også en udvidelse af undervisningslokalerne og studierummene være påkrævet.

Disse krav vil kunne imødekommes ved en flytning af laboratorierne fra hovedbygningens stueetage og første sal til de nye lokaler på Blegdamsvej 17, samt ved en overbygning af det store auditorium i hovedbygningen, hvorved der i denne vil blive plads til et større biblioteksrum, et antal nye studieværelser og et nyt auditorium. Ændringerne af hovedbygningen, hvortil planer er udarbejdet af bygningsinspektøren, vil efter overslag kunne udføres for 125.000 kr., heri indbefattet udgifterne til det nødvendige inventar.

Instituttets faste personale, der foruden bestyreren består af fire videnskabelige assistenter, en ikke-videnskabelig assistent, laboratoriemesteren, vagtmesteren og en laboratoriebetjent, har trods stadige forøgelse langtfra været tilstrækkeligt til den fulde udnyttelse og betjening af de forhåndenværende, med støtte fra forskellige fonds anskaffede, kostbare tekniske hjælpemidler. Forskningsvirksomheden har derfor kun kunnet drives i det stedfundne omfang ved medarbejderskab af nogle ikke direkte til instituttet knyttede fremragende ældre teoretiske og eksperimentelle fysikere og igennem deltagelsen i arbejdet af et større antal yngre danske videnskabsmænd, der har været understøttet ved stipendier fra forskellig side, og som i lighed med de mange udenlandske fysikere, der i årenes løb har opholdt sig her med stipendier især fra Rask-Ørstedfondet og Rockefellerfondet, på værdifuld måde har bidraget til arbejdets fremgang.

Som følge af disse forhold arbejder der for tiden på instituttet, men uden at være fast knyttet til dette, et antal videnskabsmænd, som har særligt kendskab til atomfysiske problemer og stor erfaring på dette område, og hvis fortsatte medarbejderskab ved undervisningen og forskningen det for instituttets virksomhed vil være af afgørende betydning at bevare. Medens det vil være mest formålstjenligt, at de yngre blandt disse endnu i nogen tid arbejder med stipendieunderstøttelser, vil det såvel for undervisningen som for forskningen være påkrævet, at der oprettes to nye faste videnskabelige assistentstillinger ved instituttet. Endvidere vil undervisningens udvidelse og det større administrationsarbejde gøre det overmåde ønskeligt, at der stilles et lektorhonorar og et inspektørhonorar på hvert 2400 kr. årlig, samt et sekretærhonorar på 1800 kr. årlig til rådighed til ældre assistenter, der i særlig grad vil komme til at bære de forøgede undervisnings- og administrationsbyrder.

Endvidere vil udvidelsen af virksomheden stille endnu større krav end hidtil til instituttets værksteder, hvor alle særlige til brug ved

undersøgelserne stadig nykonstruerede apparater må tilvirkes. Allerede i længere tid har værkstedets personale været utilstrækkeligt til opgaverne, og foruden ved assistance af et antal lærlinge, der søger mekanikeruddannelse under laboratoriemesterens vejledning, har værkstedsarbejdet kun kunnet bestrides ved deltagelsen i dette af det videnskabelige personale i et omfang, der ofte i høj grad har forsinket undersøgelserne. I sammenhæng med den planlagte udvidelse af virksomheden, der vil medføre væsentlig forøgede krav til værkstederne, vil det derfor være yderst påkrævet, at der ved instituttet oprettes en ny stilling som mekanisk uddannet laboratoriebetjent. Ligeledes vil det, i betragtning af laboratoriemesterens mangesidige og ansvarsfulde gerning, være rimeligt, at der tillægges ham et konservatorhonorar på 1800 kr. årligt for tilsynet med og istandholdelsen af de kostbare anlæg.

I forbindelse med den forøgelse af instituttets personale, hvorom det drejer sig, må det tages i betragtning, at de overordentlige tekniske hjælpemidler, af hvis udvikling de store fremskridt inden for atomforskningen er betinget, overalt hvor der tages aktiv del i denne forskning har krævet et samarbejde af langt større grupper af videnskabeligt og teknisk uddannede medarbejdere, end det hidtil har været nødvendigt ved fysiske undersøgelser. Dette forhold må forventes at gøre sig stedse stærkere gældende, efterhånden som hjælpemidlerne udvikles, og spørgsmålet om atomfysikkens praktiske anvendelse bliver endnu mere brændende. Netop for uddannelsen med dette spørgsmål for øje vil det være afgørende, at man sikrer sig en tilstrækkelig stor fast medarbejderstab.

Selv efter den foreslåede forbedring af dette forhold vil, som ovenfor berørt, kravene til hjælpemidlernes udvikling og udnyttelse ingenlunde kunne bestrides af det faste personale alene, men vil kun kunne imødekommes ved tilknytningen i et betydeligt omfang af yngre videnskabeligt og teknisk uddannede kræfter til arbejdet på instituttet. I denne forbindelse kan det meddeles, at der fra Carlsbergfondets side for de næstkommende år er stillet 18.000 kr. årligt til rådighed for videnskabelig medhjælp ved undersøgelserne. Endvidere har Thrigefondet bevilget instituttet en 3-årig understøttelse på 18.000 kr. årligt, hvorved det vil være muligt at knytte nogle yngre polytekniske kandidater til virksomheden, hvor de på grund af deres tekniske uddannelse vil være til værdifuld hjælp for undersøgelserne, samtidig med at de vil kunne opnå en for senere praktisk virksomhed betydningsfuld videre uddannelse i atomfysiske metoder.

Disse understøttelser, der omtrentlig svarer til de midler, der i de seneste år fra private fonds side har stået til rådighed for medhjælp ved undersøgelserne, vil imidlertid, selv efter forøgelse af det faste personale, ikke være tilstrækkelige til den planlagte udvidelse af forsk-

nings- og uddannelsesvirksomheden, og det foreslås derfor, at der fra statsmyndighedernes side ligeledes for de nærmest følgende år stilles en sum af 18.000 kr. årligt til rådighed for honoreringen af et antal yngre videnskabsmænd for deltagelse i arbejdet.

Jeg undlader ikke at tilføje, at det forventes, at også i de kommende år et større antal udenlandske videnskabsmænd vil deltage i forskningen på instituttet, og det kan oplyses, at der allerede til foråret ventes besøg af norske, svenske, hollandske, amerikanske og russiske fysikere for at tage del i arbejdet.

Hvad udgifterne til instituttets drift angår, har det hidtidige af statsmyndighederne bevilgede annuum trods stadige overskridelser kun kunnet strække til bestridelsen af de nødvendige udgifter til opvarmning, belysning og rengøring af lokalerne, deri indbefattet universitetets matematiske institut, samt til opretholdelsen af biblioteket, driften af instituttets værksteder, det tekniske strømforbrug m. m. Dels må sådanne udgifter uundgåelig forøges i væsentlig grad ved udvidelsen af instituttet, dels vil det, selv om man i de kommende år fortsat fra privat side kan regne med betydelige understøttelser til de stadige anskaffelser af instrumenter og materialer til brug ved de videnskabelige undersøgelser (således har i de sidste 10 år Carlsbergfondet, Rockefellerfondet og andre fonds til dette formål bidraget med mere end 350.000 kr.) være nødvendigt, at der også fra statens side i de kommende år stilles midler til rådighed til sådanne udgifter i forbindelse med forskningsarbejdet.

Instituttets annuum, der i øjeblikket andrager 31.839 kr. (deri indbefattet en assistancesum af 977 kr. til numeriske beregninger), men som i hvert af de seneste år har måttet overskrides med beløb på omkring 14.000 kr., må for i rimelig grad at tilfredsstille formålet, forøges til 80.000 kr., hvoraf ca. 52.000 kr. er beregnet til driftsudgifter og ca. 24.000 kr. til udgifter ved anskaffelser i forbindelse med forskningsarbejdet, medens 4000 kr. er ansat som en assistancesum ved sådant forefaldende beregnings-, konstruktionstegnings- og kontorarbejde, der ikke vil kunne overkommes af instituttets personale.

I henhold til det anførte skal man derfor tillade sig at ansøge om, at der fra statsmyndighedernes side bevilges en sum af 300.000 kr. til en ændring af instituttets bygninger, at der oprettes to nye faste videnskabelige assistentstillinger og en stilling som mekanisk uddannet laboratoriebetjent, samt at der bevilges et lektorhonorar og et inspektørhonorar på hvert 2400 kr. årlig og et sekretærhonorar og et konservatorhonorar på hvert 1800 kr. årlig. Endvidere søges der for de næstkommende år om en forøgelse af instituttets annuum til 80.000 kr. og om en årlig bevilling på 18.000 kr. til videnskabelig medhjælp ved undersøgelserne.

Til trods for den betydelige størrelse af de bevillinger, hvormed der

søges, må det fremhæves, at det drejer sig om beløb, der er meget små i sammenligning med dem, der vil blive stillet til rådighed for tilsvarende institutioner i andre mindre lande, hvor der planlægges store foranstaltninger for at følge med i udviklingen på atomforskningens område. Når det alligevel tør forventes, at de bevillinger, hvorom der søges, vil muliggøre en aktiv deltagelse fra instituttets side i sådanne bestræbelser, skyldes dette dels de betydelige understøttelser, der kan påregnes fra anden side, dels det grundlag med hensyn til såvel hjælpemidler som erfaring, der allerede forefindes på instituttet. Det må dog understreges, at forslaget kun tilsigter en midlertidig ordning for at imødekomme øjeblikkelige krav, og at hele spørgsmålet om omfanget af den indsats her fra landet, der vil være formålstjenlig, først kan afgøres om nogle år, når de praktiske anvendelsesmuligheder af atomfysikkens resultater bedre kan overses.

For til den tid at stå vel forberedt til at tage del i udviklingen er det imidlertid af afgørende betydning, at de gunstige betingelser for forskning og uddannelse, der på nuværende tidspunkt forefindes herhjemme, udnyttes på den bedst mulige måde. Med henblik herpå er det yderst påkrævet, at den planlagte udvidelse af virksomheden på instituttet gennemføres uden opsættelse, og i særdeleshed at de nye stillinger oprettes, og det forøgede annuum samt de foreslåede honorarer og understøttelser til videnskabelig medhjælp stilles til rådighed allerede fra begyndelsen af det kommende finansår, og at byggearbejderne påbegyndes, så snart de nødvendige materialer kan fremskaffes. I betragtning af, at det drejer sig om en samfundsopgave af hastende og påtrængende karakter, tillader jeg mig på det indstændigste at henstille, at bevillingerne gennemføres ved en ekstraordinær behandling.«

I en supplerende skrivelse af 25. januar 1946 ansøgte professor Bohr i anledning af nogle ændringer og udvidelser af byggeplanerne om, at det til udvidelse af anlæggene ansøgte beløb måtte blive forhøjet til 500.000 kr.

Efter at dette andragende, som var anbefalet af det matematisk-naturvidenskabelige fakultet, var blevet indsendt til ministeriet med tilslutning fra rektor og kurator, blev de ansøgte bevillinger til den udvidede drift optaget på finansloven for 1946-47, jfr. rigsdagstidende for 1945-46, tillæg B., sp. 731-36; ved forelæggelsen af sagen for bevillingsmyndighederne forbeholdt ministeriet sig på tillægsbevillingsloven for 1946-47 at stille forslag om det til udvidelse af instituttets bygninger og anlæg ansøgte beløb af 500.000 kr.

Om bevillingerne til udvidelse af instituttets bygninger vil blive givet meddelelse i senere hefter af årbogen (j. nr. 159 a/46).

2. ANDRE SAGER

Under 29. juni 1946 meddelte ministeriet vagtmester ved institutet August Jensen afsked efter ansøgning på grund af svagelighed med pension fra den 31. juli 1946 at regne. I den derved ledigblevne stilling ansatte ministeriet under 24. august 1946 laboratoriebetjent Valdemar Møller fra den 1. september 1946 at regne (j. nr. 159 b/46).

Under 27. maj 1946 ansatte universitetets kurator finmekaniker Carl Erik Jensen som faguddannet betjent ved institutet fra den 1. april 1946 at regne (j. nr. 159 c/46).

æ. *Den arnamagnæanske stiftelse.*

Konsistorium valgte under 20. februar 1946 professorerne, dr. phil. Carsten Høeg og dr. phil. N. E. Nørlund til efører for stiftelsen for 4 år fra den nævnte dato at regne i stedet for professorerne, dr. jur. Henry Ussing og dr. phil. L. L. Hammerich, som var udtrådt af Konsistorium (j. nr. 33 a/46).